

अध्यक्ष श्री होम बहादुर राना मगर ज्यूबाट
गण्डकी गाउँपालिकाको छैटौँ गाउँ सभामा प्रस्तुत
आर्थिक बर्ष २०७७।०७८ को नीति तथा कार्यक्रम

गण्डकी गाउँपालिका

गाउँपालिकाको कार्यालय भुम्लीचोक, गोरखा

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

२०७७

गण्डकी गाउँपालिकाका सभाध्यक्ष श्री होम बहादुर राना मगर ज्यू द्वारा छैटौँ गाउँ सभामा प्रस्तुत आ.व.२०७७/०७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

उपस्थित सम्मानित गाउँ सभाका सदस्य ज्यूहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, सम्पूर्ण श्रव्य, दृष्य तथा छापा संबद्ध पत्रकार एवं संचारकर्मी मित्रहरु, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षज्यूहरु, प्राचार्यज्यूहरु, यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कार्यरत सुरक्षा निकायका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरु, यस क्षेत्रमा कृयाशील राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संघसंस्था एवं नीजि क्षेत्रसंग संबन्धित वित्तिय तथा गैर वित्तिय सम्पुर्ण संघ संस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरु,

महिला, आदीवासी जनजाती, दलित, अशक्त, अपाङ्ग, युवा, जेष्ठ नागरिक, पिछडीएको तथा सिमान्तकृत समुदाय लगायत विभिन्न जात जातीको धर्म, संस्कृती मुल्यमान्यताको स्थापित गरी संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ गठन भइ कृयाशील विभिन्न स्थानीय संघसंस्था क्लव लगायत सामाजिक संघ-संस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरु, गाउँपालिका क्षेत्र अन्तर्गतका सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु लगायत सामाजिक परिचालकहरु तथा यस गरिमामय समारोहमा पाल्नुहुने सम्पूर्ण भद्र महिला तथा सज्जनवृन्द ।

सर्व प्रथम:

कोभिड १९ विश्वव्यापी महामारी वाट अकल्पनिय, दुःखदायी, र संकटपूर्ण अवस्था भैलिरहेको विश्व परिवेशमा मानव सभ्यता कै खतराको जोखिममा रहेको परिस्थितीमा नेपालका तीनै तहका संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार सबै अआफ्नो तह र तप्कावाट कोभिड १९ महामारि विरुद्ध गाउँसभा गर्दै गर्दाको अवस्थामा समेत सगै जुधिरहेका छौं । कठिन एवं कोभिड १९ को संकटको विश्व परिवेशमा आफ्नो व्यस्तताका वावजुद हाम्रो आमन्त्रणलाई हार्दिकतापूर्वक स्वीकार गरी पाल्नुहुने, सभाका सदस्य ज्यूहरु, पत्रकार तथा संचारकर्मी लगायत यहां उपस्थित रहनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरुमा सर्व प्रथम गण्डकी गाउँपालिकाको छैठौँ गाउँ सभा जस्तो गरिमामय सभामा सभा अध्यक्ष एवं गाउँपालिकाको अध्यक्षको तर्फबाट यहांहरु सबैमा हार्दिक स्वागत गर्दै न्यानो अभिवादन टक्याउन चाहन्छु ।

हाम्रो कार्यकालको तेस्रो वर्षको दौरानमा आयोजित यस गरिमामय समारोहमा यहाँहरुमाभ उभिएर समृद्ध गण्डकीको खाका प्रस्तुत गरि रहदा संघीय शासन प्रणाली भित्र स्थानीय तह गठन र स्थापना गर्नका लागि संघर्षरत रहदा आफ्नो जीवन बलिदान गर्न हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात वीर सहिदहरु र विश्वभर महामारिको रुपमा फैलिरहेको कोभिडका कारण आफ्नो अमूल्य जीवन गुमाउन पुग्नु भएका स्वदेश तथा विदेशमा रहनु हुने सम्पुर्ण नेपाली दाजुभाई दिदीबहिनीहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै उपचारत घाईते तथा विरामिहरुको शीघ्र स्वास्थ्यलाभको कामना गर्दछु ।

गण्डकी गाउँपालिकाले आफ्नो क्षमताले भ्याए सम्म उपलब्ध साधन स्रोत को पुर्ण परिचालन गरि कोभिड १९ को महामारी विरुद्ध लडिरहेको छ । प्रस्तुत नीति कार्यक्रमले कोभिड १९ वाट गण्डकी गाउँपालिका वासीको जीवन रक्षा गर्ने र माहामारीवाट मन्दी भएको आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार निर्माण क्षेत्रलाई गतिशिल बनाउने प्रमुख लक्ष्य लिएको छ । गाउँपालिकाले लिएका लक्ष प्राप्तिको मार्गमा हिडदै गर्दा कोभिड संकटले अवरोध सृजना गरेको व्यहोरा आम दाजुभाई दिदीबहिनीहरु जानकार नै हुनु हुन्छ तथापी विगत तीन वर्षको अनुभव, गल्ती कमजोरीवाट पाठ सिक्दै समृद्ध गण्डकी गाउँपालिका निर्माण गर्ने खाका अनुरूप

विभिन्न सरोकारवाला संगको छलफल तथा सुभाव राजनैतिक दलका प्रतिनिधिहरुको सल्लाह, विभिन्न विषयगत समितिका सुभावहरु, गण्डकी गाउँपालिकाको विशिष्टता एवं आवश्यकता, नेपालको संविधान, १५ औं आवधिक योजनाको मुलभुत लक्ष्यहरु, गण्डकी प्रदेशको पहिलो पञ्च बर्षिय योजना, दीगो विकास लक्ष्य, सन २०२२ सम्म विकासशील राष्ट्रको रुपमा स्तरोन्नति हुन स्थानीय तहले चाल्नु पर्ने रणनीतिहरु र कोभिड १९ महामारीले निम्त्याएको गाउँपालिकाको जिम्मेवारी समेतलाई आधार मानि यस गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी पेश गरेका छौं ।

सभाका सदस्य ज्यूहरु,

अब म आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख नीति तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरु प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु । साथै [आ.व.२०७७/०७८](#) को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा हामीले राजश्व परामर्श समितिले दिएको राजश्व सम्बन्धी नीतिगत आधारहरु कर तथा गैह्र कर राजश्वका दरहरु आवश्यक सुभावहरु समेतलाई प्रमुख मार्ग दर्शकको रुपमा स्वीकार गरेका छौं ।

२. आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ लागि गाउँपालिकाका प्रमुख नीति तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरु

१. कोभिड १९ बाट सिर्जित संकट व्यवस्थापन ।
२. प्रशासनिक भवन र वडा कार्यालय भवन निर्माण गर्ने ।
३. कृषिमा तथा पशु विकास आधुनिकीकरण र व्यवसायिकरणको लागि विशेष जोड ।
४. पूर्वाधार विकास (श्रममा आधारित रोजगारी सृजना गर्ने) ।
५. शिक्षा क्षेत्रमा प्रविधि मैत्रि एवं गुणात्मक सुधार ।
६. सर्व सुलभ गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा ।
७. खानेपानी तथा स्वास्थ्य सरसफाई ।
८. उद्यम र सहकारीताको विकास ।
९. बेरोजगारहरुको तथ्यांक संकलन गरि स्थानीय रोजगार तथा श्रम बैंक स्थापना गर्ने ।
१०. प्राकृतिक तथा गैह्र प्राकृतिक विपद व्यवस्थापन ।
११. पर्यटन प्रवर्द्धनको पर्यटकीय गुरुयोजना अनुसार यस क्षेत्रमा विशेष जोड ।
१२. सूचना प्रविधि तथा सञ्चार मैत्री विकासमा जोड ।
१३. भु उपयोग नीति अवलम्बन गरिने ।
१४. स-साना टुक्रे योजनाहरुलाई निरुत्साहित गरिने छ ।
१५. सीमान्तकृत समुदायको जीवनस्तर उकास्न विभिन्न आयमूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने ।
१६. वडा गौरवका योजनाहरुलाई क्रमागत योजनाको रुपमा अगाडि बढाईने ।
१७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणलाई जोड दिइने ।
१८. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गरिने ।
१९. स्थानीय तहका संविधान प्रदत्त अधिकारहरु प्रयोगका लागि आवश्यक पर्ने गाउँपालिका स्तरिय नीति नियम, योजनाहरु तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिने ।

२०. जैविक विविधता, भू-संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रममा जोड दिइने ।
२१. सामुदायिक वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापन ।
२२. एकिकृत कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी दीर्घकालिन योजना बनाउने नीति अवलम्बन गरिने ।
२३. मानव संसाधन तथा सुशासन क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु अवलम्बन गरिने ।
२४. सार्वजनिक निजी साभेदारी सिद्धान्त अनुसार निजी क्षेत्रलाई गण्डकी विकासमा प्रोत्साहन गरिने ।
२५. विकास साभेदार गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरु विकास निर्माण काममा समन्वय गरिने ।
२६. गण्डकी गाँउपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको व्यक्तिगत र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरु गरिने ।

सभाका सदस्य ज्यूहरु

अब म आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेट तर्जुमा गर्दा अवलम्बन हुने क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

३. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ लागि गाँउपालिकाका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु

३.१. आर्थिक विकास :

३.१.१ कृषि कार्यक्रम तर्फ :

१. कोभिड १९ का कारण स्वदेश तथा विदेशमा रोजगारि गुमाएका गण्डकी गाँउपालिका बासिहरु लाई गाँउपालिकाको कृषि रुपान्तरण कार्यक्रमहरुमा समावेश गरि कृषि कार्यक्रम मार्फत रोजगारी सृजना गर्ने र दिगो कृषि विकास प्रबर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउने नीति लिईने छ साथै भोकमरीको अन्त्य गर्ने, खाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण सुनिश्चित गर्ने र दिगो कृषि कार्यक्रमहरु संचालनमा जोड दिइने छ ।
२. कृषि तथा पशु जन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर गण्डकी गाँउपालिकाको आधारणा अनुरुप वडा नं. १,५,६, ७ र ८ लाई वेमौसमी तरकारी खेतीको पकेट क्षेत्र तथा वडा नं. ३, ४ लाई कुखुरापालनको पकेट क्षेत्रको रुपमा घोषणा गरी त्यहाँ उत्पादित तरकारी तथा अण्डालाई गाँउपालिका भरी विक्रि वितरण गर्ने प्रबन्ध मिलाईने कायक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ । वडा नं. २ लाई सुन्तला पकेट क्षेत्रको रुपमा अगाडि बढाईने छ ।
३. गाँउपालिकामा रहेको सवै खाले जमिनलाई खेर जान नदिने, पहिचान भएका खाद्य असुरक्षित क्षेत्रहरुको लागि कृषि योग्य भूमिको पूर्ण उपयोग, परम्परागत कृषि पेशालाई आधुनिकिकरण गर्दै अर्गानिक खेती प्रणालीको थालनीका लागि विभिन्न निकायहरुसंगको सहकार्यमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
४. वाँझो जग्गा राख्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न भुमी बैकको स्थापना गरी चक्लावन्दीमा आधारित खेती प्रणालीमा जोड दिई कृषि उत्पादकत्व बढाउन सिंचाईको व्यवस्था मिलाईनेछ । साथै भुमि सम्बन्धि अभिलेखलाई बिद्युत्तिय प्रणालीमा व्यवस्थित गर्दै गण्डकी गाँउपालिका कृषि परियोजना सञ्चालनमा ल्याई हरेक वर्ष उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार वितरण गरिने छ ।
५. मानव स्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकूल प्रभावलाई न्युनिकरण गर्नका लागि कृषि विकासमा रासायनिक विषादीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै माटो परीक्षण, वाली उपचार शिविर सञ्चालन, जैविक तथा

वनस्पतिजन्य विषादी निर्माण पद्धतिमा जोड दिईनेछ । गाँउपालिका भित्रका स्थानीय होटल तथा पसलहरुमा अर्गानिक उत्पादनको लेवलिड एवं ट्रेड मार्क राखी कृषि व्यवसायलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम ल्याइने छ ।

६. एक वस्ती एक व्यवसायिक अर्गानिक खेती उत्पादनको लागि (बेसार, अदुवा, तरुल, सखरखण्ड, कफि, सिस्नु, अलैंची, सुन्तला, कागती, केरा, भुँइकटहर, एभोकाडो, जापानीज कटुस, स्याउ, किम्बु, टिमुर, दाँते ओखर, तरकारी खेती) कृषक समुहहरुलाई विउ खरिदमा गरि **एक घर पाँच फल** नीति अन्तरगत विरुवा अनुदान प्रदान कार्यक्रम थालिने छ । गण्डकी गाँउपालिकामा उत्पादित स्थानिय वस्तुहरुको ब्राण्डीड, प्रचार प्रसार र बजारीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ। स्थानीय उत्पादीत समग्रीहरु समेटि कृषि वुलेटिन, कृषि डायरी निर्माण गर्ने कार्यथालनी गरिने छ ।
७. प्रत्येक वडाका कृषकहरुको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन र युवाहरुलाई विदेश पलायन हुनवाट रोक्नका लागि कृषि तथा पशुपालनमा विविधिकरण र आधुनिकीकरणको नीति अवलम्बन गरिनेछ । यस अनुसार उन्नत पशुपालन, माछापालन वाखापालन, मौरीपालन तथा घाँस खेती आधुनिक कृषि उपकरण खरिद मा वजेट विनियोजन गरिनेछ ।
८. कृषिलाई उत्पादनमूलक बनाउन विभिन्न क्षमता विकास तालिमहरुको व्यवस्था गरिनेछ र मासिक हाटबजारको व्यवस्था गर्न पहल गरिने छ ।
९. कृषि तथा पशुपालन फर्महरुको दर्ता प्रक्रियामा थप सहजीकरण गरी कृषि तथा पशु व्यवसायमा विमा कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।
१०. गण्डकी गाउँपालिकामा सञ्चालित होम स्टे लाई प्रवर्द्धन गर्नको निम्ति वजेट विनियोजन तथा प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
११. तरकारी खेतीको लागि चाहिने आधारभूत पुर्वाधारहरु जस्तै थोपा सिंचाई, स्पीङ्गल, र साना सिंचाई जस्ता प्रविधिहरुको विकास गरि उत्पादित तरकारी बजारिकरणमा सहकारी संस्थाहरु संग समन्वय गरिने छ ।
१२. माछा तथा मौरी व्यवसाय सञ्चालन गर्नको लागि कृषि समूहमा आवद्ध व्यवसायिक कृषि फर्महरुलाई अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
१३. कृषि तथा पशुपालन उत्पादनमा अनुदान नीतिलाई प्राथमिकताका साथ निरन्तरता दिइने छ ।

३.१.२ पशुपन्थी विकास क्षेत्र :

१. कोभिड-१९ का कारण बैदेशिक रोजगारी गुमाई स्वदेश फर्केका युवाहरु र रोजगारी गुमाएका वेरोजगार युवा, गरिब, विपन्न, दलित तथा एकल महिलाहरुलाई लक्षित गरी पशुपक्षी कार्यक्रम (वाखा, गाई, भैंसी वंगुर, ब्रोइलर तथा लेयर्स कुखुरा, कालिज, वट्टाई, खरायो) अर्न्तगत कोषको व्यवस्था गरी व्यवसाय सञ्चालनको लागि अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
२. गण्डकी गाउँपालिकाको वडा नं. १, ५ र ६ लाई वाखापालनको पकेट क्षेत्र घोषणा गरी आवश्यक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
३. पशुजन्य उत्पादनलाई सहज रुपमा बजारीकरण गर्न हाट बजारको स्थापना गरिनेछ ।
४. बाहिरबाट अबैध रुपमा भित्रने पशु पंक्षीलाई रोक लगाई स्थानीय पशु नश्ल सुधारको माध्यमबाट पशुपालन व्यवसायीलाई प्रोत्साहन गरी गण्डकी गाँउपालिकाको बजार क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार

- पशु बधशालाको निर्माण गरी **ताजा स्वस्थ मासु** उपलब्ध गराउने नीति लिईने छ ।
५. पशु खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रत्येक वडाको टोल टोलमा पुर्याइन जोड दिईने छ ।
  ६. पशुपालनलाई थप आधुनिकिकरण गर्न कृत्रिम गर्भाधान (A.I) मा बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
  ७. गाँउपालिका पशु तथा पक्षीको विकास लाई व्यवसायिकरणका माधमबाट गाँउपालिकाका लागि आवश्यक पर्ने दुध, मासु र अण्डा उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुन जीविकोपार्जन बाट व्यवसायिकीकरण तर्फ उन्मुख हुने नीति अगाडि बढाईने छ ।
  ८. गाँउपालिकालाई पशुपालन व्यवसायको निम्ती विभिन्न किसिमका घाँसहरु उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन घाँस नर्सरी स्थापना मा जोड दिईने छ ।
  ९. पशुपन्छी पालन व्यवसायलाई प्रभावकारी बनाउन गण्डकीगाँउपालिकामा कार्यरत गैह्र सरकारी संघ सस्थाहरु संग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।

३.१.३ सहकारी विकास :

१. सहकारी संस्थाको दर्ता नवीकरण, नियमन अनुगमन तथा संस्थागत क्षमता विकास गरिने छ । सहकारी संस्थाहरुलाई प्रभावकारी बनाउन सहकारी मर्जर नीति अवलम्बन गरिने छ ।
२. सहकारी संस्था मार्फत कृषि सामग्रीको सहज आपूर्ती मिलाईने छ ।

३.१.४ उद्योग वाणिज्य :

१. संघ प्रदेश सरकार संग साभेदारिमा एक स्थानीय तह एक औद्योगिक ग्राम कार्यक्रम शुरुवात गरिनेछ ।
२. स्थानीय उत्पादनहरु जस्तै : चामल, दाल, कोदो, सुन्तला, केरा, तरकारी संकलन गरि प्याकिड, ग्रेडिड, लेबलिड र बजारिकरण गर्न यो कार्यक्रमलाई कृषि उत्पादन संग जोडन सहकारीहरु परिचालन गर्ने नीति लिईने छ ।
३. गाँउपालिकाको सार्वजनिक निजी साभेदारि (PPP) कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउन सम्बन्धित गाँउपालिका स्तरीय कानूनहरु तर्जुमा गरि निजी क्षेत्रलाई गाँउपालिकाको औद्योगिक क्षेत्रको विकासमा सहभागि गराउन अनुकूल बातावरण सृजना गर्ने नीति लिईने छ ।
४. गाँउपालिका क्षेत्र भित्र उपभोग्य वस्तुहरुको नियमित आपूर्ती र गुणस्तर कायम गर्न बजार अनुगमन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।

३.१.५ रोजगार प्रबर्द्धन :

१. संकटासन्न वर्ग (एकल महिला, बृद्ध, अति गरिव, भूकम्पका कारण विस्थापित र अपाङ्गता भएका) लाई कृषि, गैह्र कृषि संग सम्बन्धित आर्थिक क्रियाकलाप खास गरी छिटो आय आर्जन हुने खालका क्रियाकलापमा सहयोग गरी उनीहरुको जीविकोपार्जनमा सहयोग पुर्याई भूकम्प तथा कोभिड-१९ असर पारेको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउने कार्यक्रम विकास साभेदार निकायहरु संगको सहकार्यमा अगाडि बढाईने छ ।

२. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तरगत पालिका तहमा आयोजना छनौट गर्दा गरिवी तथा जोखिममा रहेका विपन्न समुदाय र सिमान्तकृत वर्गलाई प्रत्यक्षरूपमा लाभ पुग्ने, उच्च र दिगो आर्थिक प्रतिफल प्राप्त हुने, बढी भन्दा बढी जनसंख्या लाई लाभ पुग्ने, स्थानीय समुदायको सामाजिक र आर्थिक उन्नतीमा प्रत्यक्ष सहयोग पुग्ने वातावरण संरक्षण र विपद व्यवस्थापन गर्न योगदान पुर्याउने खालका आयोजना छनौटमा जोड दिईने छ।
३. गाँउपालिकामा स्वदेश तथा विदेशबाट रोजगारी गुमाएका युवाहरुको रोजगार बैंक स्थापना गरि सोही बाट पुर्वाधार निर्माणका कार्यक्रमहरुमा श्रमिक आपूर्ती गरिने छ।

३.१.६ पर्यटन क्षेत्र

१. पर्यटन व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि होम स्टे सञ्चालन भएका स्थानहरुमा होम स्टेको स्तर वढाउनका लागि “एक घर एक धारा” को नीति अवलम्बन गरिनेछ। गाँउपालिकाका अन्य सम्भावित स्थानहरुमा होम स्टे सञ्चालन कार्यक्रमलाइ प्रवर्द्धन गरिनेछ।
२. गण्डकी गाँउपालिकाको आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटन विकास र प्रवर्द्धनको लागि मुन्थला भौरवीथान, महादेवडाडा, वटुक भैरवकाल, वेनीसंगम, कालभैरवी मन्दिर, दर्बुडकोट, सत्य मन्दिर र ठूलो समी रुख पर्यटकिय क्षेत्र प्रवर्द्धनकालागि संघ, प्रदेश र नीजि क्षेत्र संग साभेदारी गरि पर्यटन प्रवर्द्धनमा पहल गर्ने नीति लिईएको छ।
३. गाँउपालिका भित्र परम्परादेखि मनाउदै आएका चाडपर्वहरु, नृत्य जस्तै: माघी, घाटु नाच, चेपाङ न्वागी, तमु ल्होसार, लाखे नाच, कौरा, मारुनी नाच, चण्डीपूर्णमा, तीज, जनैपूर्णमा, विस्केट, भजन, मुन्थला महोत्सवको रुपमा मनाई वाह्य तथा आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने नीति ल्याइने छ।

३.२. सामाजिक विकास

३.२.१ खानेपानी तथा सरसफाई

१. गाउँपालिका भित्र खानेपानी तथा सरसफाईमा आम नागरिकको सहज पहुँचको सुनिश्चित गरिनेछ।
२. मध्यम तथा ठूला खानेपानी योजनाहरु, लिफ्टड योजनाहरु प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकार संग समन्वय र सहकार्य गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
३. एक घर एक धारा नीतिका साथ गण्डकी स्वच्छ सफा खाने पानी अभियानलाई निरन्तरता दिईने छ।
४. खाने पानी बोर्ड को स्थापना गरि गाँउपालिका भरिका खाने पानी योजनालाई व्यवस्थित र दिगो वनाउने नीति अवलम्बन गरिने छ।
५. नेपाल सरकारको नीति एवं योजना अनुरूप पुर्ण सरसफाई युक्त वडाको रुपमा घोषणा गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ। साथै अन्य सरोकारवाला निकायसंग सहकार्य एवं समन्वय गरिनेछ।

३.२.२ भाषा तथा संस्कृति :

१. संस्कृति हरेका सभ्यताको जननी हो । यसैले विभिन्न जातजातिको संस्कृति तथा परम्परा एवं भाषाको जगेर्नाको निम्ति आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ । यसका निम्ति वडा नं. ६ को चेपाङ स्कूलमा चेपाङ भाषा शिक्षाको व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३.२.३ युवा तथा खेलकुद

१. संघ सरकार र प्रदेश सरकारसंग साभेदारी गरी **एक स्थानीय तह एक खेलकुद पूर्वाधार** संरचना निर्माण गरिने छ ।
२. **एक वडा एक खेलकुद मैदान** को अवधारणा र कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३. गरिबसँग विश्वेश्वर, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, आफ्नो गाउँ आफै बनाऔं जस्ता कार्यक्रमहरूमा काम का लागि पारिश्रमिक मा आधारित सामुदायिक आयोजनाहरू सञ्चालन गर्दा कोभिड बाट रोजगारी गुमेका र ज्याला मजदुरी गरि जीवन निर्वाह गरिरहेका आर्थिक रूपमा अति विपन्न तथा संकटासन्न घरपरिवारलाई प्राथमिकता दिने नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
४. भूमि उपयोग विहिन रहने स्थितिको अन्त्य गर्ने नीति अनुसार कृषिमा आत्मनिर्भर बन्नको लागि व्यवसायिक कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न जग्गा भाडामा उपलब्ध गराइने छ । व्यवसायिक सिप सिकेका, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रम शक्तिहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन गरी व्यवसाय सञ्चालनको लागि युवा लक्षित अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
५. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवाहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउन तथा स्वदेशमै केही गर्ने अभिलाषा पालेका युवाहरूलाई विभिन्न आयमुलक तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिदै अझै भव्य र सभ्य तरिकाले सम्पन्न गर्न बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
७. गाउँपालिकाबाट प्रस्ताव गरिएका विभिन्न योजना तथा कार्यक्रमहरू मार्फत **आफ्नो माटो चिनौं, आफ्नै गाँउ बनाऔं** स्वलम्बन अभियानमा युवाहरूलाई समाहित गर्दै जाने नीति लिईने छ ।
८. गाउँपालिकामा रहेको वेरोजगार तथा श्रमशक्तिको तथ्याङ्क सङ्कलन तथा अध्यावधिक गरी सुचना प्रणालीमा राखिनेछ । युवाहरूको दक्षता, क्षमता अभिवृद्धि र उनिहरूको क्षमताको आधारमा उद्यमशीलता विकास, समाजिक कार्यमा संलग्न गर्नको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३.२.४ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

१. समावेशी नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको व्यवस्थापन र कार्यान्वयन गरि समावेशी अनुगमन र मुल्यांकन प्रणालीलाई अवलम्बन गर्ने नीति लिईने छ ।
२. समावेशी विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन तथा नियमको सम्वन्धित पालिकाले अवलम्बन गरेको हुनेछ (स्वास्थ्य आपत्कालिन तथा अन्य विपद्जन्य व्यवस्थापन सम्वन्धि योजना/कार्यक्रममा एकल महिला, दलित, गर्भवति महिला, एकल महिला, अपांगता भएका व्यक्ति,

- जेष्ठ नागरिक आदि जस्ता वर्ग तथा समुदायको थप जोखिमको न्यूनीकरण र सम्बोधन गर्ने व्यवस्था हुनेछ।
३. महिला, एकल महिलाहरु, विपन्न, दलित र सिमान्कृत समुदाय लाई लक्षित गरि विभिन्न सीपमूलक तालिम सञ्चालन गर्नुका साथै तालिम पश्चात व्यवसाय सञ्चालन गर्ने कार्यमा साभेदार संस्थाहरुसँगको समन्वयलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
  ४. एकल महिलालाई सशक्तिकरण गर्न विभिन्न आयमुलक कार्यक्रम एवं मनोपरामर्शका विभिन्न तालिमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
  ५. एकल महिलाको समग्र हित र भलाईका निम्ति **एकल महिला सहयोग कोष** को स्थापना र सहयोग कार्यविधि निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
  ६. **जेष्ठ नागरिक हितकोष** स्थापना र संचालन कार्यविधि निर्माण गरि जेष्ठ नागरिकको समग्र भलाईका लागि कार्यक्रमहरु तय गरिनेछ (कोषको रकम बाट सम्मान र सहयोग कार्यक्रम) लाई अगाडी बढाइनेछ ।
  ७. महिला सशक्तिकरणका लागि राज्यले प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय अभियानहरु संचालन गरिने छ ।
  ८. बालबालिकाको अधिकार सुनिश्चितताका लागि बालबालिकाका क्षेत्रमा बालमैत्रि स्थानीय शासन कार्यक्रमलाई टेवा पुग्ने खालका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
  ९. सामाजिक , सांस्कृतिक तथा धार्मिक कुसंस्कारहरु जस्तै बालविवाह, बहु विवाह, जातिय विभेदहरु, महिला हिंसा, चेलिवेटी वेचविखन, लागु पदार्थ दुर्व्यसनि, दाइजो प्रथा, घरेलु हिंसा आदि नियन्त्रणका लागि विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
  १०. महिला लक्षित घुम्ति शिविर कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
  ११. अपांगता परिचय पत्र, ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र, एकल महिला परिचय पत्र वितरण गरी उनिहरुको मौलिक हक र अधिकारलाई संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
  १२. अनाथ एवं अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरुको तथ्यांक संकलन गरि उनिहरुको क्षमता विकासका लागि सहयोग सामग्रीहरु उपलब्ध गराइनेछ ।
  १३. महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्रालयको कोभिड-१९ र अपांगता सम्बन्धी मार्गदर्शन, २०७७ र कोभिड-१९ सम्बन्धी कार्य योजना २०७७, कोभिड-१९ सम्बन्धी अन्य मार्गदर्शनहरुलाई कार्यान्वयन गरि अति प्रभावित र जोखिममा रहेका व्यक्ति तथा वर्गको स्वास्थ्य, मनोसामाजिक तथा आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउने कार्यक्रमहरु विकास साभेदार निकायहरु संग साभेदारीमा समन्वय र सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

३.२.५ शिक्षा :

१. प्रत्येक विद्यालयमा रहेका ECD सहजकर्ता, लेखा कर्मचारी तथा कार्यालय सहयोगीलाई प्रोत्साहित गर्न विशेष भत्ताको व्यवस्था एवं पोशाक भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षालाई प्रोत्साहन गर्न तथा वार्षिक रुपमा न्यून आय भएका परिवारका सदस्यलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. गाउँपालिका भरीका भिन्न क्षमता भएकाहरुको प्रोफाइल वनाई अभिलेख राखिनेछ ।

४. प्रत्येक विद्यालयमा विद्यमान विद्यार्थी संख्याको यथार्थ विवरण र स्वीकृत दरवन्दी तथा भौगोलिक दुरीको आधारमा दरवन्दी मिलान गरिनेछ ।
५. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न प्रत्येक तहका विषयगत शिक्षकहरूलाई पुनर्ताजगी तालिम, विषयगत प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम, नवप्रवर्द्धनात्मक (Innovative) तालिम लगायत विविध तालिमहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्न गाउँपालिका भरी SEE परिक्षामा सर्वाधिक ग्रेड ल्याउने छात्र र छात्रा एवं सबै विषयका विषयगत शिक्षक तथा गाउँपालिका भरी उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यालयलाई प्रत्येक वर्ष गाउँसभामा सम्मान गर्ने नीति लिईने छ ।
७. बालमैत्री विद्यालय एवं शैक्षिक वातावरण सम्बन्धि अभिमुखिकरण तालिमका निम्ति आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
८. भौगोलिक रूपमा सहज एवं पायक पर्ने ठाउँ तथा विद्यालयमा एउटा शैक्षिक तालिम हल स्थापनाको निम्ति सरोकारवाला सबै संग सहकार्य एवं समन्वय गरिनेछ ।
९. प्रारम्भिक बाल विकास अनुदानको इसिडि कक्षा व्यवस्थापनमा प्रयोगको मूल्यांकन, प्रारम्भिक बाल विकास शिक्षकलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०. अभिभावक सचेतना कार्यक्रम अन्तरगत आमा शिक्षा, विद्यालय भर्ना एवं समुदाय शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने र विद्यालय शिक्षामा पहुँच बढाईने छ ।
११. केन्द्र र प्रदेश स्तरका बालविकास कार्यक्रममा गाउँपालिकाले आवश्यकताका आधारमा विद्यालय छनौट गरि प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने छ ।
१२. विद्यार्थीलाई निशुल्क पाठ्यपुस्तक, छात्रवृत्ति, र विद्यालय स्तरीय अतिरिक्त कार्यक्रमको माध्यमबाट विद्यालय उपस्थितिमा नियमितता लाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
१३. गाउँ शिक्षा कोषमार्फत जम्मा भएको रकममा गाउँपालिकाबाट रकम थपेर गरीब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनेछ ।
१४. गाउँ शिक्षा कोषका मार्फत जम्मा भएको रकममा गाउँपालिकाबाट रकम थपेर गरीब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउने
१५. माध्यमिक शिक्षालाई प्रविधिमैत्री र उत्पादनशील बनाइ विद्यार्थीलाई उत्पादन र व्यवसायमा लाग्न प्रोत्साहन गर्ने । गण्डकी गाँउ पालिका क्षेत्र भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरू मध्ये बाटै शैक्षिक उपलब्धि, अतिरिक्त क्रियाकलापहरू र समग्र शैक्षिक व्यवस्थापनका हिसावले अव्वल रहेका विद्यालयहरूलाई नमूना विद्यालयको रूपमा प्रोत्साहन गरिने छ ।
१६. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका मार्फत समुदायमा सक्षरता कार्यक्रम लागु गर्ने ।
१७. क्वारेन्टाइन बनाइएका विद्यालयहरूलाई कोरोना १९ पश्चात क्लोरिन वा निर्मलीकरण तत्वबाट निर्मलीकरण गरिनेछ ।
१८. सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरूमा जोड दिइने छ ।

३.२.६ स्वास्थ्य :

१. कोभिड-१९ को संभावित जोखिममा परेका नागरीक तथा कर्मचारीहरूका लागि गाउँपालिका मै

- आरडिटि तथा पी.सी.आर. परिक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
२. महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीकाहरुलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिने छ ।
  ३. कोभिड-१९ बाट सामाजिक एवं मनोपरामर्श सेवा सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रमलाई जोड दिईने छ ।
  ४. कोभिड-१९ को रोकथाम, नियन्त्रण र सम्भावित क्षति न्युनिकरण गर्न प्रत्येक वडामा आइसोलेसन कक्ष सहितको क्वारेन्टाइन स्थापना गरिनेछ ।
  ५. कोभिड-१९ संक्रमित तथा प्रभावितहरुलाई हुन सक्ने सम्भावित घृणा, लाञ्छना र भेदभावका विरुद्ध सबै वडाहरुमा सचेतना मुलक कार्यक्रमहरुलाई अभियानका रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
  ६. संक्रमण जोखिम रहदा सम्म अशक्त, असहाय एवं आर्थिक रुपले विपन्न गर्भवती महिला, जेष्ठ नागरीक तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरुका लागि राहतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछन ।
  ७. स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा विस्तार मार्फत दीर्घरोग जस्तै : मधुमेह, कलेजो, मृगौला आदी संग सम्बन्धित समस्याहरु न्युनिकरण तथा उपचार गर्ने नीति लिईने छ र हाल संचालनमा रहेको स्वास्थ्य प्रयोगशालाको थप व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिईने छ ।
  ८. स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई आवश्यक पर्ने क्षमता विकास तालिमहरु, सामाग्रीहरु र संस्थागत क्षमता विकासका लागि टेलिभिजनको व्यवस्था गरि गुणस्तिरिय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने नीति लिईने छ ।
  ९. मकैसिड प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई अस्पतालमा स्तरोन्नति गर्नको लागि संघ सरकार संग अनुरोध गरिने छ ।
  १०. गाँउपालिकाका थप स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित गर्भपतन सेवा विस्तार गरिनेछ ।
  ११. प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रभावकारी सञ्चारसेवाका लागि सञ्चार प्रविधि सेवा अन्तरगत ईन्टरनेटको व्यवस्था मिलाइने छ ।
  १२. गाँउपालिका भरी सञ्चालनमा रहेका गाउँघर क्लिनिक एवं खोप क्लिनिकको अति आवश्यक परेको स्थानमा भवन एवं फर्निचरको व्यवस्था गरिनेछ ।
  १३. सुनौला १००० दिन भित्रका आमा तथा वच्चाहरुको पोषण प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउने विभिन्न कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
  १४. शीघ्र कुपोषण र मध्यम कुपोषण न्युनिकरण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
  १५. गाँउपालिका स्तरमा बाल मृत्युदर, मातृ मृत्युदर घटाउन तथा आर्थिक भार तथा व्ययालाई न्युनिकरण गर्न पोर्टेबल अल्ट्रासाउण्ड (Portable Ultrasound) व्यवस्था गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
  १६. गाँउपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइको भवन तथा अन्य पक्षको व्यवस्थापनमा ध्यान दिईनेछ ।
  १७. नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार संगको साभ्केदारीमा शिशु बालबालिका, किशोरी अपाङ्गता भएका व्यक्ति र गर्वतीको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउन बहु क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

पूर्ण खोपयुक्त स्थानीय तह कायम राख्न खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन खोपकोषमा आवश्यक रकमको व्यवस्था मिलाईने छ ।

१८. स्वास्थ्य चौकी तथा स्वास्थ्य इकाईबाट प्राप्त हुने खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाहरु र उपचारात्मक सेवाको लागि आवश्यक औषधी, उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१९. खोप, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण जस्ता जनस्वास्थ्य संग सम्बन्धित आधारभुत सेवा सुविधालाई प्रभावकारी बनाउन महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई परिचालन गरिनेछ ।
२०. स्वस्थ गण्डकी र निरोगी गण्डकीको परिकल्पना पूरा गर्न प्राकृतिक चिकित्सा र योग अभ्यास लाई प्राथमिकता दिइनेछ, साथै मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धि कार्यक्रम गैर सरकारी संस्था संगको साभेदारीमा संचालन गरिने छ ।
२१. स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम, जटिल रोग (सबै) सम्बन्धी घुम्ती शिविर सञ्चालन, ब्लड डोनेसन र स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२२. सबै उमेर समुहका व्यक्तिका लागि स्वस्थ जीवन सुनिश्चित गर्दै समृद्ध जीवन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२३. गण्डकी नागरिकहरुलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सरल र सर्वसुलभ पहुँच अभिवृद्धि गर्न स्वास्थ्य सेवालालाई स्तरीकरण गरिनेछ, भने नागरिकहरुलाई घरमै वसी स्वास्थ्य सम्बन्धी सल्लाह सुभाष लिन नमस्ते स्वास्थ्य कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
२४. गण्डकी गाउँपालिकामा एक कविराज सहितको गाउँपालिका स्तरीय आयुर्वेद औषधालय स्थापना गरिने छ । विभिन्न विद्यालय तथा सार्वजनिक रुपमा योग प्रशिक्षणका लागि गाउँपालिका स्तरीय योग प्रशिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ । (हरेक विद्यालयमा स्वास्थ्य चेकजाँचको लागि नर्सिङ/प्यारामेडिक्स व्यवस्था)
२५. घरमा हुने सुत्केरीको अवस्थालाई शुन्य बनाउन सुत्केरी आमाहरुको पौष्टिक आहारका लागि पोषणयुक्त सामग्रीहरु र प्रोत्साहन रकम सहितको आमा कोसेली कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
२६. स्वास्थ्य संस्थाहरु संग सम्बन्धीत सेवा तथा कार्यक्रमहरु एकिकृतरुपमा विषयगत शाखा मार्फत संचालन गर्ने नीति लिईने छ ।
२७. क्वारेन्टाईन व्यवस्थापन स्वास्थ्य सरसफाई, शौचालय, धारा, व्यक्तिगत सरसफाई र ठोस फोहर व्यवस्थापन का कार्यक्रमहरु गाउँपालिका र अन्य साभेदार संस्थाहरुको सहयोगमा संचालन गरिने छ ।
२८. दीर्घ रोगका लागि औषधी नभएकै कारण गण्डकी गाउँपालिका वासीको जीवन अकालमा मृत्यु हुन नपरोस भन्दै स्वास्थ्यमा सबैको समान र सहज पहुँचको लागि सङ्घटासन्न वर्ग लक्षित गरी औषधी उपचार कोष स्थापना मार्फत औषधि उपलब्ध गराइनेछ ।

३. ३. पूर्वाधार विकास :

१. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र जिल्ला समन्वय समितिको साभेदारीमा गण्डकी गाँउपालिका प्रमुख प्रशासकिय र वडा कार्यालय भवन निर्माण योजना अगाडी बढाईने छ ।
२. एक वडा एक मुख्य सडक निर्माण कार्यलाई क्रमागत योजनाको रुपमा राखी सडकको स्तरोन्नतीमा बजेट विनियोजन गरिनेछ । साथै मुख्य मुख्य सडकहरु प्रदेश तथा संघीय सरकार संग समपुरक अनुदानमा सहकार्य गरी स्तरोन्नति गरिनेछ ।
३. भौतिक पूर्वाधार तर्फको सडक योजना अर्न्तगत विनियोजन हुने बजेटको असी प्रतिशत बजेट प्रमुख सडकहरुको स्तरोन्नतिको लागि खर्च गरिनेछ ।
४. पूर्वाधार विकासका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्दा विपद जोखिम संवेदनशीलतालाई केन्द्र विन्दुमा राखी कार्यान्वयन गर्न सघाउ पुग्ने गरी डिजाइन तथा ईष्टीमेट गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
५. भूमिगत पानीका स्रोतहरुको पहिचान गरी Deep Boring तथा लिफ्टिङ योजनाहरु प्रदेश तथा संघीय सरकारसंग सहकार्य गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै त्रिशुली तथा वुढी गण्डकी नदीको पानीलाई लिफ्टिङ गरी सिंचाई गर्ने प्रवन्ध को निमित्त संघीय सरकारसंग माग गरिनेछ ।
६. भवन निर्माण आचारसंहिता पारित गरी भुकम्प प्रतिरोधी भवन तथा घरहरु बनाउने र भविष्यमा आईपर्ने विपदलाई न्युनिकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
७. संघीय तहमा पन्ध्र योजना र प्रदेश स्तरमा प्रथम गण्डकी आवधिक योजना तयार भई कार्यान्वयन चरणमा रहेकोले यस गाँउपालिकाको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरु वीचको तादाम्यता मिलाईने छ ।
८. भौतिक विकास निर्माणका कार्यहरुमा अपाङ्गता मैत्रि समावेशि विकास लाई प्राथमिकता दिने नीति लिईनेछ ।
९. पूर्वाधार निर्माणका काममा रु.५,००,०००।० सम्मका आयोजनाहरुको हकमा हेवी ईक्वापमेन्टहरु प्रयोगमा रोकलगाई बेरोजगार सुचिमा सूचिकृत श्रमिकलाई काममा खटाउने व्यवस्था गरिने छ ।
१०. गाँउपालिका भित्रका मुख्य मुख्य सडकहरुको लगत कट्टा गर्ने कार्य लाई निरन्तरता दिईने छ ।
११. भुकम्प पश्चातको सुरक्षित घर पुर्ननिर्माण गर्न बाँकी रहेका संकटासन्न घरपरिवारको लगत तयार पारी राष्ट्रिय पुर्ननिर्माण प्रधिकरण, सहयोगी विकास साभेदारसंग समन्वय र सहकार्य गरी शत प्रतिशत घर निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।
१२. गाँउपालिका स्तरिय योजनाहरुमा रोजगार सेवा केन्द्रमा सुचिकृत बेरोजगार श्रमिकहरुलाई परिचालन गर्न कुल बजेटको कम्तीमा २५ प्रतिशत रकम छुट्याउने व्यवस्था गरिने छ ।
१३. गाँउपालिका भित्र विधुत विस्तार नभएका स्थानहरुको पहिचान गरी विधुत विस्तार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१४. प्रदेश सरकार संगको साभेदारीमा काठको पोल विस्थापन अभियान निरन्तरता दिईने छ ।

३.४. वातावरण तथा जलवायु एवं विपद् व्यवस्थापन

१. खाली रहेका सार्वजनिक जमिन तथा व्यक्तिगत जमिनमा वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै डिभिजन वन कार्यालयसंग समन्वय एवं सहकार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
२. भुम्लिचोकको भैरवीटार, भैरवी मन्दिर तथा वरीपरिका जंगललाई विशेष संरक्षित क्षेत्र घोषणा गरी

- वन्यजन्तु र विभिन्न जातका चराचुरुङ्गीहरूलाई संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
३. वायो ग्यास उत्पादन गर्न आवश्यक सम्भाव्यता अध्ययन र अनुसन्धानका लागि गाँउपालिकाले बैकल्पिक उर्जासंग सम्बद्ध निकायहरु संग साभेदारीका लागि पहल गर्ने छ ।
  ४. पानीको मुहान संरक्षणलाई विशेष ध्यान दिदै मुहान वरीपरि सडक खन्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्दै वृक्षरोपण कार्यलाई अघि वढाइनेछ ।
  ५. समग्र गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा पुनरावलोकन गरिने छ ।
  ६. विपद् व्यवस्थापन कोषलाई निरन्तरता दिई आवश्यक कार्यविधि बनाई सञ्चालन गरिनेछ ।
  ७. आगलागी, बाढि पहिरो तथा अन्य दुर्घटनामा परेका परिवारलाई दिईने राहतलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
  ८. वर्षायाम तथा गर्मीयाममा आईपर्ने महामारीको संभावित आकलन गरी त्यसको रोकथामको लागि आवश्यक पर्न सक्ने औषधि लगायत अन्य सामाग्रीहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।

३. ५. संस्थागत विकास सुशासन, वित्तिय व्यवस्थापन र सेवा प्रवाह

१. गाउँपालिका कार्यालयलाई व्यवस्थित तथा सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन इन्टरनेट सेवालाई थप व्यवस्थित बनाईनेछ ।
२. गाउँपालिकाले सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण लगायतका सार्वजनिक उत्तर दायित्वका औजारहरुको प्रयोग गरी जवाफदेही शासन प्रणालीको स्थापना गर्ने छ ।
३. गाउँपालिकालाई डिजिटल बनाउनका लागि जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी हरुलाई सुचना प्रविधिमा जनाकार तथा अभ्यस्त बनाउनको लागि आधारभुत कम्प्युटर तालिम सञ्चालन गरिने छ र सूचनाको हकलाई सुनिश्चित गर्नकोलागि सुचना प्रणालीलाई सुदृढीकरण गर्दै लगिनेछ ।
४. गाउँपालिकाको सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, पारदर्शी र जनमैत्री बनाउनका लागि गाउँपालिकाले संविधान प्रदत्त स्थानीय सरकारका एकल अधिकारमा उल्लेख भएको अनुसूचि ८ बमोजिमका आवश्यक कानूनहरु तयार गर्दै विधि र प्रक्रिया अनुसार पारित गर्दै कार्यान्वयन गर्ने नीति लिएको छ ।
५. गाउँपालिकाले आन्तरिक राजस्व संकलनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण गरि राजश्व सुधार र संकलन कार्य लाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नका योजना तथा रणनीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने छ ।
६. जेष्ठ नागरिक, एकल महिला लगायत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका परिचय पत्र/लाभग्राही कार्ड अन्य सुविधा प्रदानका लागि वडागतरुपमा उपलब्ध गराउने गरि गाउँपालिकाले सहजिकरण गर्ने कुरामा जोड दिईने छ ।
७. गाउँपालिकाले न्यायिक समितिको सहजिकरणको लागि संघ सरकारले कर्मचारीको व्यवस्थापन नगरे सम्म करारमा कर्मचारीको व्यवस्थापन गरिनेछ साथै समुदाय स्तरमा सामुदायिक मेलमिलापकर्ताहरु छनौट गरि क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम दिनुका साथै समुदायमा समुदाय स्तरमा शान्ति अमनचइन र सदाचार सहितको विकसित र प्रगतिशील न्यायीक समाज निर्माणमा सहयोग गर्ने नीति लिईने छ ।
८. लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गरी गाउँपालिका जननिर्वाचित

- प्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुलाई लैससास सम्बन्धी अनुशिक्षण गरिने छ ।
१. खरिद गुरुयोजना अनुसार वार्षिक खरिद योजना बनाई खरिद योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रकृयालाई अगाडि वढाइने छ । यसका साथै वार्षिक कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुलाई समयमै कार्यान्वयनका लागि वार्षिक कार्यान्वयन योजना र अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण योजना तयार गरि लागु गर्ने र शुन्य बेरुजु नीति अवलम्बन लाई निरन्तर सुधार गरिने छ।
  १०. गण्डकी गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल, आवधिक योजना, क्षेत्रगत योजना, राजश्व सुधार योजना र खानेपानी तथा सरसफाई योजना गैह्र सरकारी संघ संस्थाको सहकार्यमा अगाडी बढाईने छ ।
  ११. लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण परीक्षणलाई वार्षिक रुपमा संचालन गर्ने र सुधारका लागि आवश्यक पहलहरु गर्दै जाने रणनीति लिइनेछ ।
  १२. संस्थागत विकासको निम्ति कर्मचारी तालिमलाई प्राथमिकतामा राखी बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
  १३. सापेक्षिक रुपमा बढी राजस्व संकलन गर्ने वडा र कर्मचारीलाई विशेष पुरस्कृत गर्ने नीति अख्तियार गरिने छ । सवै भन्दा धेरै कर तिर्ने व्यक्ति/फर्मलाई कार्यविधि बनाई कर छुटको व्यवस्था गरिनेछ ।
  १४. आम वडा वासीलाई सम्भव हुने सम्मका सेवा एंव कार्यक्रम घुम्ति सेवा मार्फत प्रवाह व्यवस्था गरिनेछ ।
  १५. गैर सरकारी संस्थाहरुको कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित र दोहोरोपना हटाउन गाँउपालिका को वार्षिक बजेटमा गैह्र सरकारी संस्थाको कार्यक्रम समावेश गर्ने तथा नियमन गर्ने कार्यलाई अगाडि वढाइनेछ ।
  १६. गाउँपालिकामा कार्यान्वयन हुने योजनाहरुको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मुल्यांकनलाई योजना शुरु हुनु अघि, योजना कार्यान्वयन हुदै र सम्पन्न भएपछि तिन चरणमा गरी थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
  १७. गाउँपालिकाको आफ्नै लोगो र मोवाइल एप्स निर्माण गर्न पहल गरिने छ ।
  १८. गाउँपालिका केन्द्रमा घट्न सक्ने अवाञ्छित क्रियाकलाप एंव घटनाहरुलाई रोकथाम गर्न गाउँपालिका केन्द्रमा प्रहरी पोष्ट स्थापनाका लागि संघ सरकार र प्रदेश सरकारसंग पहल गरिने छ ।
  १९. नगर प्रहरी सम्बन्धी कानून तयार गरि गाँउपालिकामा नगर प्रहरीको व्यवस्थापन गरिने छ ।
  २०. सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र मार्फत वस्ती तथा वडा स्तरमा उत्पन्न हुने न्यायीक समिति र सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र को कार्य क्षेत्रभित्र पर्ने विवादहरु निरुपण गरी समुदायमा, शान्ति र सदाचार बढाउने नीति गाँउपालिकाले लिईने छ ।
  २१. गाँउपालिका क्षेत्र भित्रको सार्वजनिक जग्गाको खोजी, संरक्षण र उपयोग गर्न गाँउपालिकाले करार सेवामा जग्गा नाप जाँच गर्ने अभियानको व्यवस्था गरीने छ ।
  २२. गाँउपालिका भित्र बसोबास गर्ने भुमिहिन नागरिकहरुको लगत राख्ने र सो को सहजिकरणका लागि प्रदेश र संघ सरकार संग आवश्यक समन्वय र सहजिकरण गरिने छ ।
  २३. गाँउपालिकाले भगिनी सम्बन्ध विस्तारका लागि भारत, चीन, जपान, दक्षिण कोरिया लगायतका देशमा रहेका नगरपालिका संग सम्भावित सम्बन्धको प्रयास थाल्ने छ । यसबाट उनीहरुले सम्पादन गरेका असल अभ्यास, सूचना, सीप र ज्ञान आदान प्रदान गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
  २४. गाँउपालिका स्तरमा कार्यान्वयन गर्न नसकिने ठूला पुर्वाधारका योजनाहरु प्रदेश तथा संघ सरकारमा म्याचिड कोष को आधारमा गरिनेछ ।

२५. गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन गर्ने गैह्र सरकारी संस्था (NGO) र अन्तराष्ट्रिय गैह्र सरकारी (INGO) संस्थाहरूसँग समन्वय गरि गाँउसभामा आफ्नो वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट पेश गर्न लगाई, संस्था सूचिकृत गर्ने र गै.स.स. द्वारा वार्षिक रुपमा संचालित कार्यक्रमहरुको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिनेछ ।

सभाका सदस्य ज्यूहरु

अन्तमा,

प्रस्तुत गरिएको आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम प्रचलित ऐन नियमहरु, हामीले निर्वाचनका दौरान जनता समक्ष प्रस्तुत गरेका प्रतिवद्धताहरु, यस गाउँपालिका क्षेत्रका स्थानीय जनताका आवश्यकता लगायत विकास निर्माणको आवश्यकता पहिचान र श्रोत साधनको उपलब्धता समेतका आधारमा हाम्रो श्रोत साधनले भ्याएसम्म कार्यान्वयन तहमा उताउँदै लैजाने छौं । यसमा यहाँहरुको समेत अमूल्य सहयोगको अपेक्षा राखेका छौं । हाम्रो नारा हुनेछ, **“विविधतामा एकता गण्डकी बासिको सान, समृद्ध गण्डकी हाम्रो अभियान”** यती भन्दै हाम्रो छोटो र कोभिड १९ को संकटपूर्ण घडीमा गरिएको आमन्त्रणलाई अत्यन्त हार्दिकता पूर्वक ग्रहण गरी छैठौँ गाँउ सभा बैठक सफल पार्न यस समारोहमा पाल्नु हुने सम्पूर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दै म यहाँहरु समक्ष विदा हुन चाहान्छु धन्यवाद ।।। जयनेपाल ।।।

श्री होम बहादुर राना मगर
सभाअध्यक्ष एबम अध्यक्ष
गण्डकी गाँउपालिका, भुम्लीचोक गोरखा